

AFBRAAK IN DOEL

Vorige week werden drie huizen afgebroken ondanks het sloopverbod van het hof van beroep.

‘Alles moet weg’

De Antwerpse haven wil een spoorwegcomplex over de dorpskom van Doel. En de Vlaamse regering heeft de Europese Commissie en de Raad van State systematisch bedrogen in dit dossier. Dat zeggen de advocaten van de Doelenaars, die al tien jaar een juridische slag om het polderdorp voeren.

DOOR CHRIS DE STOOP/ FOTO FRANKY VERDICKT

Het is akelig rustig in Doel. Er is bijna geen levende ziel te zien. Alleen advocaat Igor Rogiers stapt met zijn camera door de straat. Hij maakt een inventaris op van de schade aan de huizen. Om de overheid in gebreke te stellen en dwangsommen op te eisen. Vanaf de puinhopen zie je, een kilometer verder, de enorme havenkranen en containerstapels aan het Deurganckdok opdoemen. Bijna alle kranen staan nu met hun armen werkeloos in de lucht. De enige bedrijvigheid in Doel lijkt het neerhalen en opscheppen van drie huizen langs de Engelsesteenweg. Op bevel van de burgemeester van Beveren ‘om veiligheidsredenen’. Een drogreden volgens Rogiers: ‘Het is gewoon een achterpoortje om het sloopverbod van het hof van beroep te omzeilen.’

De voorbije tien jaar heeft de jonge advocaat, onder de vleugels van meester Matthias Storme, wel een veertigtal procedures gevoerd in het dossier Doel. Vaak met groot succes. Uit engagement, praktisch zonder betaling. Ook nu stapt hij weer uren, vrijwillig, door de Engelsesteenweg. Bijna alle huizen zijn met graffiti volgespoten. Deuren zijn ingestampt, ruiten vernield, inboedels kort en klein geslagen, dakpannen weggenomen. Wat nog meest opvalt, is dat bijna alle veluxdakramen vakkundig met een kraan zijn verwijderd. De Maatschappij Linkerscheldeoever, die na de leegloop eigenaar werd van de meeste huizen, moest het patrimonium als een goede huisvader beheren. ‘Maar ze hebben juist alles gedaan om het onleefbaar te maken.’ ▶

De advocaten houden al tien jaar een wijziging van het gewestplan tegen, maar toch wordt Doel gesloopt.

► Het wordt nog erger. Het Antwerpse Havenbedrijf heeft zijn toekomstplan voor Doel nu aan enkele partijen voorgelegd, onder meer aan het kabinet van minister Geert Bourgeois (N-VA), dat bevoegd is voor monumentenzorg. 'Alles moet weg' luidt de conclusie. Pal tussen de Engelsesteenweg, de noordelijke rand van het dorp, en de kerncentrale, moet het reusachtige Saeftinghedok komen, dat nog veel groter moet worden dan het Deurganckdok. De dorpskom ligt nog net onder het dok, maar daar komt dan een enorm spoorwegcomplex overheen. De grond wordt negen meter opgespoten. Het beschermde Hooghuis, dat het kabinet-Bourgeois vooral bekommert, moet weg. De kerk met het beschermde orgel moet ook weg. Zelfs het kerkhof moet weg. Wie wil, mag zijn doden meenemen. De anderen blijven achter voor de bulldozers.

Het plan is nog maar toekomstmuziek voor de haven, maar het maakt al wel deel uit van de sluipende besluitvorming. Dat beseft ook Rudi Van Buel, een van de laatste privé-eigenaars op de Engelsesteenweg, die advocaat Rogiers op de koffie uitnodigt. Hij houdt een website over Doel bij, en maakt ook een boekhouding van de afbraak: 89 huizen zijn nu al gesloopt. In

zijn eigen woning leven hij en zijn vrouw Myriam nu met een zware ketting op het hek en een grote waakhond in de tuin, want het onveiligheidsgevoel is soms groot. In de villa links zaten onlangs nog krakers; in de villa rechts werd de massieve voordeur geroofd. Rudi Van Buel, die in de kerncentrale werkt, ziet op het plan van de haven nog iets merkwaardigs: 'Ze trekken

zich niets aan van een veiligheidszone rond de kerncentrale!'

De verschroeiende aarde

Zonder rechtsbescherming was Doel al lang weg geweest. Matthias Storme, professor in de rechten aan de Universiteit Antwerpen en de K.U. Leuven, heeft nu tot zijn verbijstering ontdekt dat de Vlaamse overheid daar alles voor over heeft: 'Zelfs het systematisch bedriegen van de Europese Commissie en de Raad van State'. Dat kan nog zware gevolgen hebben. Storme leidt al meer dan tien jaar de juridische strijd voor Doel – ook al onbetaald. Hij heeft nog verre familiale roots in de streek, maar dat is niet de hoofdreden, zegt hij. Het is een juridische en morele strijd voor een dorp dat hij niet meer in de steek kan laten. En het is natuurlijk ook wel een uitdaging om het tegen de grote machten op te nemen – meestal vertegenwoordigd door meester Hugo Sebrechts uit Antwerpen. 'Het is een beetje zoals het dorpje van Asterix tegen de Romeinen.'

Het begon met het Vlaamse besluit uit 1998 om het Deurganckdok te bouwen en het ernaast gelegen dorp Doel op te ruimen. Daarvoor moest het gewestplan worden aangepast. In mei 2000 haalde Storme zijn

eerste grote overwinning: de gewestplanwijziging werd geschorst (en later vernietigd). De Vlaamse regering besloot dat jaar dat de inwoners van Doel er mochten blijven wonen tot er eventueel een tweede getijdendok (het Saeftinghedok) zou komen. In 2001 werd de bouwvergunning voor het Deurganckdok geschorst en kwamen alle werken een jaar stil te liggen, wat miljoenen euro's kostte. De Vlaamse overheid maakte daar een einde aan door een nooit gezien nooddecreet op te stellen; volgens Storme 'een straf staaltje van onbehoorlijk bestuur'.

Een echt juridisch kluwen werd het in het dossier van de nieuwe gewestplanwijziging, waartoe de Vlaamse regering in 2000 had beslist, om van Doel en de polders haven- en industriegebied te maken. Storme verkreeg een voorlopige schorsing in juli 2002, vooral omdat de door Europa geëiste natuurcompensaties niet volstonden. Er werd ook klacht ingediend bij de Europese Commissie, die Vlaanderen al snel in gebreke stelde. In de procedureslag van de volgende jaren schermde de Vlaamse overheid er steeds mee dat de

Europese Commissie de klacht had geseponeerd en dus akkoord ging. De stukken werden echter nooit ingediend, hoezeer dat ook geëist werd door Storme. Ook het Grondwettelijk Hof vroeg dat de hele correspondentie tussen de Vlaamse overheid en de Europese Commissie zou worden neergelegd. Tevergeefs.

In maart 2009 kwam de Raad van State met een voorlopig tussenarrest, dat negatief uitviel voor de Doelenaars – hoewel ook zij nooit de volledige briefwisseling hadden ontvangen. Storme vond het een zeer merkwaardig arrest en ging op zoek. Onlangs kreeg hij de Europese 'fiches' te pakken. Bleek dat de Europese procedure geseponeerd was nadat de Vlaamse regering op 14 oktober 2002 een brief had geschreven. Daarin werd expliciet gevraagd de procedure te staken omdat er een 'nieuwe situatie' was ontstaan: de gewestplanwijziging in kwestie was inmiddels toch voorlopig geschorst. Kortom, een grote wijziging was sowieso niet meer aan de orde. De Europese Commissie besloot 'in die omstandigheden' om de zaak te seponeren.

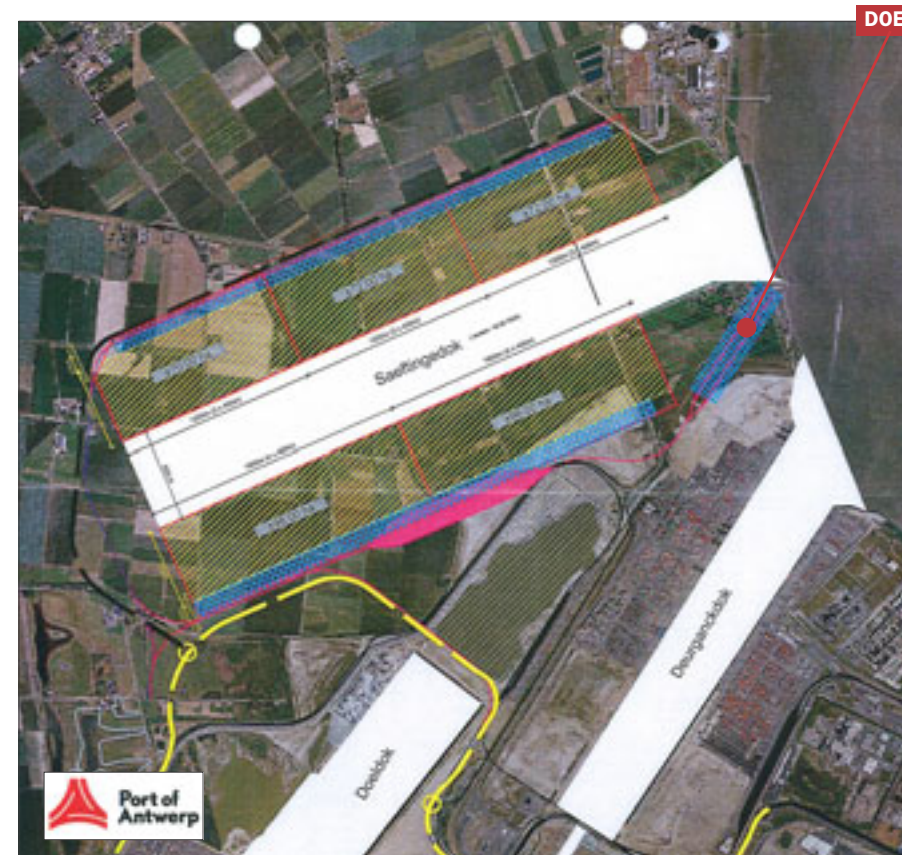
De hele controverse heeft al serieuze gevolgen. De procedure bij de Raad van State tegen de gewestplanwijziging loopt zware averij op. Op 21 juni besloten de drie rechters, na de kritiek van Storme, om zichzelf te wraken. Andere magistraten moeten de zaak overnemen. Een paar weken geleden eiste Storme om ook de auditeur te wraken, die adviezen formuleerde op basis van stukken die niet in het dossier zaten. Daarover moet de volgende weken geoordeeld worden. En ten slotte heeft Storme op 13 september jongstleden de uitzonderlijke procedure ingesteld om de herziening van het omstreden tussenarrest van 2009 te eisen. Vorige week liet de Raad van State alvast weten dat de procedure voor onbepaalde tijd wordt opgeschort.

Waarom is het achterhouden van correspondentie zo zwaarwegend voor u?

Matthias Storme: (*verontwaardigd*) Het dossier Doel is al een van de zwartste bladzijden in de geschiedenis van de Vlaamse regering. Zo vaak heeft men woordbreuk gepleegd tegenover de Doelenaars. Dat vals spel van de overheid zijn we al gewoon. Maar het bedrieglijk verbergen van documenten voor rechterlijke instanties is nog iets anders. Stel u voor, niet alleen ik maar ook het Grondwettelijk Hof vraagt er expliciet naar, en meester Sebrechts vertikt het de cruciale brief te geven. Erger nog: de Vlaamse overheid vraagt de Europese Commissie de zaak te seponeren omdat de Raad van State de zaak toch geschorst heeft. Daarna vragen ze doodleuk aan de Raad van State om de schorsing ongedaan te maken omdat de Europese Commissie de zaak toch heeft geseponeerd! En dat alles op basis van een verborgen brief. En na zoveel jaren mogen wij dat nu pas vernemen omdat wij toevallig de bewijzen van de Europese Commissie krijgen. Dat vind ik zo'n grove, bedrieglijke praktijk.

Waarom is de Vlaamse overheid zich zo hardnekkig blijven opstellen in het dossier Doel?

Storme: Oorspronkelijk dacht men waarschijnlijk dat men al die dokken echt nodig had. De typische grootheidswaan van de havenontwikkeling. Kijk naar het oude Doeldok uit de jaren tachtig, dat nooit gebruikt werd en alweer half gevuld is met het slib van het nieuwe Deurganckdok. Daarna komt er een soort perverse therapeutische hardnekkigheid bij: men wil er koste wat het kost mee doorgaan, al is het maar om geen gezichtsverlies te lijden. Kortom, de arrogantie van de macht. ►

HET PLAN VAN DE HAVEN De haven wil een spoorwegcomplex over de dorpskom van Doel (blauwe arcering). In het noorden van Doel moet het Saeftinghedok komen, zonder veiligheidszone voor de kerncentrale.

► **En nu heeft het havenbedrijf op de teken-tafel het Saeftinghedok én een spoor-wegcomplex over Doel neergezet?**

Storme: (*lacht*) Dat is allemaal zo onrealistisch. Men weet goed genoeg dat het bijna onmogelijk wordt als men het spel correct speelt. Vlaanderen is zo klein en overbevolkt. Als je weer een gigantisch Saeftinghedok én enorme industrieterreinen plant, kun je in Vlaanderen gewoon niet meer de verplichte natuurcompensaties vinden. Men weigert dat in te passen in een globale visie op ruimtelijke ordening, natuur, mobiliteit enzovoort. Ook een dorp moet daar een belangrijk element in zijn. Sommigen zeggen dat wij gelijk hebben maar dat het voor Doel toch te laat is. Maar als men juridische garanties geeft dat Doel woongebied blijft, zullen er genoeg kandidaten zijn om te investeren. In twee jaar tijd kan het zo heropleven, als uniek dorp aan de rand van de haven, met horecavoorzieningen, verblijfsmogelijkheden... Geloof me, er zijn veel dorpen in Vlaanderen waar het sléchter is om te leven.

U houdt al ruim tien jaar tegen dat Doel planologisch van de kaart geveegd wordt, maar intussen is al wel een groot deel gesloopt.

Storme: Ja, Doel wordt onwettig afgebroken. Als men het gewestplan op papier niet kan wijzigen, dan doet men het wel op het terrein. Nadat de overheid in de eerste fase enkele juridische nederlagen opgelopen had, is ze in de tweede fase de tactiek van de verschroeiende aarde gaan toepassen. Doel moet dan weg, omdat het toch al weg is. De Vlaamse overheid huldigt dus het principe dat misdaad loont. Zij zijn de hoofdverantwoordelijken. Ook al laten ze het vuile werk opknappen door lokale potentaten zoals de Beverse burgemeester en de Maatschappij Linkerscheldeoever. Die Maatschappij gedraagt zich als een misdaatsyndicaat. Op papier luidde het dat zij de woonkwaliteit in Doel moesten bestendigen, maar in de praktijk hebben ze een actieve verkrottingspolitiek gevoerd. Zelfs door bewust ramen en deuren open te laten. Verscheidene cliënten van mij werden zwaar onder druk gezet. Ze zouden geen ander huis in de streek of geen werk meer kunnen krijgen. Dat is pure chantage. In maart 2009 moest deze zaak voor het Gentse hof van beroep gepleit worden. Maar toen trok een cliënt zich ineens terug, want hij had te horen gekregen dat hij anders geen alternatieve woonst meer zou krijgen. Dat zorgde voor een maand vertraging. Juist in die maand hebben ze de beste huizen in recordtempo

‘Als het havenplan van kracht wordt, blijft er niets van Doel over. Geen steen, geen grasspriet, geen grafzerk.’

MATTHIAS STORME EN FERDINAND DE BOND
‘De Vlaamse regering heeft cruciale stukken bedrieglijk achtergehouden.’

afgebroken. Om zoveel mogelijk onherstelbare schade aan te richten in het dorp. Dat toont toch de kwade trouw in dit dossier.’

‘Relict van Doel’

Het Gentse hof van beroep vaardigde op 6 juli een arrest uit dat de Doelenaars bijna over de hele lijn gelijk gaf. ‘Het gaat niet op de kar voor het paard te spannen’, zei het hof. Het arrest stipuleert dat Doel nog altijd woongebied is, dat de massale sloopvergunningen onwettig zijn, en dat het gevolg is dat het woongebied een ‘spookdorp’ wordt. Zo betracht men een onomkeerbare toestand te scheppen en de facto een wijziging van het gewestplan te bewerkstelligen, aldus het hof van beroep. Het arrest vermeldt ook expliciet dat de Vlaamse regering in 2000 juist uitdrukkelijk besliste dat de Doelenaars konden blijven tot de bouwvergunning voor een nieuw Saeftinghedok wordt afgeleverd. En dat laatste is in de nabije toekomst helemaal niet aan de orde.

Het gevolg is dat de overheid momenteel geen inwoners meer mag uitzetten, de geveerde huizen niet mag slopen en zelfs instandhoudingswerken moet doen om de verkrotting tegen te gaan – zo niet kunnen zware dwangsommen worden geëist. Dat laatste gaan de advocaten nu doen. Intussen zijn er ook de verklaringen van de haven om een spoorwegcomplex over Doel te leggen. In 2007 liet minister-president Kris Peeters (CD&V) nog weten dat er een ►

- ‘gefaseerd afbraakbeleid’ zou komen, maar hij zei ook dat een deel van het historische patrimonium misschien kon worden bewaard: ‘als een site met beperkte niet-verblijfsfunctie’. Ook Beveren koos ervoor de site met het Hooghuis, de kerk en het kerkhof te bewaren als ‘relict van Doel’.

Ook dat wijst de haven nu dus af: alles moet weg. Maar eerst moet natuurlijk nog een gewestplanwijziging worden doorgevoerd. ‘De realiteitswaarde van dit havenplan is nihil’, meent Ferdinand De Bondt. De 87-jarige De Bondt is gewezen staatssecretaris, eresenator, bezielende kracht van de actiegroep Doel 2020, en de belangrijkste informatiebron van advocaat Storme. Zonder zijn levenslange inzet was er van Doel al lang geen sprake meer geweest. Hij ziet nu geen enkele economische logica voor het havenplan; zelfs het Deurganckdok draait nog maar op een deel van de capaciteit. ‘Het is slechts een intern plan, maar ze gebruiken het wel al naar buiten uit om partijen onder druk te zetten. Als dit plan van kracht wordt, blijft er niets van Doel over. Geen steen, geen grasspriet, geen grafzerk. En dat is het beeld dat ze willen scheppen.’

‘Het bedrieglijk achterhouden van cruciale stukken is een grove praktijk. Dat heeft zware gevolgen voor de Raad van State.’

Een van de tientallen Doelse cliënten van Storme, in wier naam hij al die processen voert, is Cecile. Zij schreef een tijdje geleden een brief naar de redactie: ‘*Mijn moeder werd getroffen door een hartaanval, veroorzaakt door het feit dat zij haar woonst dient te verlaten waar zij haar ganse leven gewoond heeft. Dit hebben Kris Peeters en zijn aanhang op hun geweten.*’ Haar 75-jarige moeder Emilienne blijkt op dit moment weer aan de beterhand, maar moet veel medicatie nemen. Ze woont nog in haar ouderlijk huis tegenover de kerk. In dat huis is ze geboren, en in dat huis heeft ze zelf haar kinderen gebaard. Emilienne is zo aan haar dorp verknocht dat alleen al het idee van verhuizen haar radeloos stemt.

Haar man Jo besloot na lange discussies wel om Doel te verlaten en naar een van de aangeboden flatjes in Beveren te verhuizen. Zo kwam het voor Emilienne en Jo op hun oude dag nog tot een scheiding van tafel en bed. In zijn flatje zat Jo te verkommeren, en al snel werd hij ziek. Toen hij met terminale kanker in het ziekenhuis lag, wilde hij terug naar Doel. Daar heeft hij in zijn laatste fase nog twee weken op zijn ziekbed gelegen. Emilienne hoopt nu dat ook zij nog tot haar laatste snik in Doel kan blijven. En naast haar man begraven worden op het kerkhof van Doel. Zolang dat niet weg moet van de haven.

Na haar hartaanval heeft ze echter de deurwaarder op bezoek gehad. Hij zei dat alles weg moest: als zij zelf niet vertrok, zou hij haar inboedel in de container komen gooien. ‘Doe dat dan maar’, zei Emilienne. ‘Doe alles maar weg.’